

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 1060. An liceat Clericis exercere chirurgia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

num. 33. q. 8. Barbol. in c. ex literis. de excess. pral. n. 5. Molin. Tom. 5. tr. 3. d. 74. n. 5. Reif- fenst. h. t. n. 13. ratio de cætero sic statuendi Jure Ecclesiastico fuit, quod, cum Clerici electi à Christo ad tractanda mysteria salutis, imitandamque ejus mansuetudinem ac lenitatem, judicium sanguinis, ad quod spectant dictæ actiones, maximè dede- ceat eorum statum & conditionem. Ac proinde, dum Episcopus seu quicumque alius Prælatus vel Clericus jurisdictionem temporalem obtinens (sive ratione Ecclesiæ seu dignitatis ecclesiasticæ, sive ratione patrimonii, ut Pirh. h. t. n. 14. cum Frane in cit. c. 3. & ult. h. t.) licet per se has actio- nes exercere nequeat, potest tamen curare, eas per alios sibi subiectos exerceri. qui specialis est casus, in quo potest quid per alium, quod per se ipsum non potest, ut Gl. fin. in c. 3. h. t. in 6. quare homicidio vel alio maleficio, quod mortem meretur vel mutilationem, commisso in sua jurisdictione, potest ac debet suo Judici aut alii cuicumque dele- gare seu injungere, ut super hoc veritatem inquirens justitiæ debitum exequatur absque eo, quod irregu- laritatem incurrat; quamvis ejus Judex vel alius, contra malefactores processerit, ad pœnam sangui- nis justitiæ mediante. quin & absque eo, quod, si Judex processerit contra justitiam, Prælato dele- ganti id imputari possit ad culpam; quia mandavit fieri justitiam, ita serè in terminis. c. 3. h. t. Cir- ca quæ passim notant AA. in cit. c. Clericus 5. aut ju- dicent. & Abb. ibid. n. 12. consultum esse, ut tales Prælati non specialiter, sed generaliter commit- tant alicui Laico potestatem cognoscendi causas sanguinis, & faciendi vindictam de omnibus male- factoribus. Quod si verò in tali causa ab illo Juce delegato appellare lubet, appellandum Prælatum delegantem, qui hanc causam rursus alteri dele- gare debet; cum etiam in casu appellationis per se ipsum talem causam cognoscere nequit. ut Gl. in c. Clerici. h. t. V. aut judicent. & in c. 3. V. Episcopus.

Quæst. 1058. An & quæ officia milita- ria obire possit Clericus?

R Esp. Præterquam quod Clericis juxta dicta su- pra, per se pugnare, seu manum cum hoste conferere nullatenus licitum sit, prohibitum quo- que est Clericis in sacris constitutis, multoque magis religiosis, per c. eos. 20. q. 3. c. quicumque. 23. q. 8. cit. c. sententiam obire alia officia militaria, v. g. Belliducum & Capitaneorum, ordinando aciem, sive in bello justo, sive injusto; præstendo ballistariis & dirigendo machinas, & tormenta bel- lica. Idem dicendum videtur de Commissariis bellicis castra sequentibus, & comæatum seu annonam bellicam comparantibus & distribuentibus. ac ita ex ea ratione, quod similia tractare dedecat specialiter electos in milites Christi, quorum potius est vacare orationi, & imitari, ut dictum, ejus mansuetudinem, quam etiam hac ratione coope- rari ad effundendum sanguinem, docent cum D. Thom. 2. 2. q. 20. a. 2. Suar. de bello. d. 13. f. 3. n. 5. Molin. de 7. & 7. tr. 3. d. 108. n. 12. Pirh. h. t. n. 21. & alii communiter. quod aliqui cum Covar. in clem. si furiosus. p. 2. §. 3. n. 2. negant de Clericis minoribus allegantes consuetudinem. Alii verò, inter quos Wiestn. h. t. n. 12. & hos, si benefi- cium habent & privilegium fori, & animum in Clericatu perseverandi, comprehendi volunt hac pro- hibitione & citatis juribus, utpote indistinctè lo- quentibus, saltem extra casum extremæ necessitatis. De cætero Sacerdotes & Religiosi piè ac laudabili- ter sequuntur castra, & in iis versantur, ut militi-

bus celebrent missam, aliaque sacramenta & divina administrent, eosque ad pugnandum, si bellum ju- stum sit, animent, modò ad occisionem alicujus ho- stium expressè & determinatè non excitent. nonob- stante, quod in C. 5. de penis, dicantur deponendi juxta Canonum veterum rigorem, qui ad confi- gendum milites incitant. quia id intelligendum de incitatione ad pugnam injustam, vel ad determina- tam hostilium personarum occisionem, ut Suar. de censur. d. 47. f. 6. n. 1. Conz. in c. fin. de homicid. n. 14. in fine. Wiestn. h. t. n. 13.

Quæst. 1059. Num Clerici esse possunt gubernatores seculares, officiales & ministri Laicorum.

R Esp. Ad primum: c. Clerici. §. inhibemus. h. t. sub interminatione excommunicationis ipso facto incurrendæ post monitionem canoni- cam (ut ex verbo *subiaceant*, quo utitur textus, mi- nisterium hominis non exigente colligit Nav. c. 27. n. 117. Suar. l. c. d. 23. f. 3. n. 22.) Sacerdotibus (latius accepto homine, nimirum comprehen- do Diaconos & Sub-Diaconos, seu in genere omnes in factis seu majoribus ordinibus constitutos, ut Arg. Can. de crimine 15. q. 5. & c. si quis. de cobab. cler. & mul. Abb. in cit. Clerici. n. 8. Sylv. V. ex- communicatio. q. n. 28. apud Wiestn. h. t. n. 20. qui tamen addit, hanc hujus nominis exceptionem raram & in jure vix receptam extra casus exceptos) prohibetur officium Vice-Comitis (qualis dicitur, cui dominus secularis committit jurisdictionem in aliquibus castris vel terris, ut Pirh. n. 19. ex Durand. in specul. l. 1. præf. c. 3. tit. de Vice-Com.) item Præ- positum quo nomine hic venit officialis Laicus. c. ex parte de V. S. juncta Gl. V. præpositus, vel etiam gubernator alicujus provinciæ vel civitatis. Præs- tes Curia seu Cancellariæ Principis. Dictam tamen ex- communicationem non incurrit Episcopus talem offi- cium gerendo, censurâ illius personam non afficien- te, nisi illius fiat mentio juxta c. quæ periculosus. de sent. excom. in 6. etsi peccet, si id faciat sine licentia Papæ. De cætero, dum talibus Prælatis comperit jurisdic- tio temporalis, licitè exercent talem jurisdictionem.

2. Resp. Ad secundum: Clerici, etiam non Sa- cerdotes, non possunt esse ministri Laicorum, aut fa- muli domestici. Arg. c. 2. h. t. quod, ut ibi Abb. not. 1. intelligendum de Clericis constitutis in sa- cris, aut beneficiatis, neque esse procuratores rerum Laicorum juxta idem c. 2. ne quidem extra judici- um, ut Gl. ibid. V. in causis; quamvis esse possunt procuratores in judicio coram Juce Ecclesiastico secundum dicta, saltem in causis ecclesiasticis, non tamen coram Juce seculari, nisi ex caritate, amicitia, vel causa pia ad unum alterumve negotium, non ad omnia. Pirh. n. 17. cum Abb. in cit. c. 2. n. 2. & 4. juxta c. ult. dist. 86. Sed & prohibentur esse procuratores villarum Laicorum (per quod etiam videntur intelligendi quæstorum Laicorum) aut ju- risdictiones quasdam seculares sub principibus viris exercere. per c. sed nec h. t. sub interminatione de- positionis ab officio seu ministerio ecclesiastico. quin & strictius teniendus religiosus, si quid ex præ- dictis attentaverit. Pirh. n. 18.

Quæst. 1060. An liceat Clericis exercere chirurgiam.

R Esp. Clericis constitutis in sacris, vel etiam in minoribus tantum habentibus beneficium competens (prohibita siquidem constitutis in sa- cris prohibita quoque censentur constitutis in mi- noribus, dum beneficium habent, ut Sanch. l. 6. mor. c. 15. n. 15. Nav. in comment. 4. de regul. in fine) prohi-

prohibitum est exercere chirurgiam cum aduisione & incisione per *c. sententiam*, §. nullus. *h. t. &* multò magis religiosis per *c. tua nos, de homicidio*. non tam propter mortis periculum (propter quod irregularitatem quoque incurrit, si mors sequatur eorum, quos curant, absque tamen culpa Clericorum curantium. ut cum Sanch. *l. c. n. 18*, Pirh. *n. 21* not. 3.) sed quia dedecens est eorum statum. Extendique hoc ipsum ad Clericos exercentes chirurgiam sine aduisione & incisione, ex ea ratione, quòd, etsi id in specie non prohibitum ullo jure sit, tamen tractare negotia secularia ipsis generaliter prohibitum, probabilis sententiæ Sylv. *V. medicus. q. 2*. Nav. *in man. c. 15. n. 110*. Castrop. *cit. d. 4. p. 13*. §. 2. *n. 3*, Pirh. *l. c. Wiestn. h. t. n. 14*, contra Covar. *in clem. si furiosus. p. 2. §. 4. n. 2*. Quod dictum de chirurgia, idem dicendum de arte medica exercenda, ut AA. *cit.* Nihilominus tamen chirurgia & ars medica licite exercetur, saltem sine aduisione & incisione, circa personas miserabiles, cognatas, piatas aut necessitatis causâ, dum nimirum alius chirurgus vel medicus, aut idoneus haberi nequit; vel si Clericus exercens eam sit pauper, vel habeat ad hoc licentiam Papæ; cum tunc tali ratione susceptum exercitium hoc non habeatur pro negotio seculari. ita Sanch. *l. c. n. 19*, Ugolin. *de officio Episc. c. 13. §. 14. n. 1*. Castrop. *l. c. n. 4*, Pirh. *Wiestn. LL. cit.*

Quest. 1061. Quenam studia addiscere vel docere sit licitum vel prohibitum religiosis.

1. Resp. Primò: *c. non magnopere h. s.* districtè prohibetur religiosis post votum (per quod non intelligitur votum simplex religionem ingrediendi, sed vel votum professionis tacite aut expressæ, vel quævis vera incorporatio, per quam fit verè religiosus, ut & comprehendantur scholastici Societatis, ut Suar. *de censur. d. 23. §. 3. n. 9*.) egredi ad physicam, id est (ut passim interpretantur AA. & colligitur ex verbis præcedentibus ibi: *sub prætextu languentium fratrum consulendis corporibus*) medicinam, legesque mundanas, id est, civiles legendas, (hoc est, publicè audiendas, uti hanc vocem ferè DD. omnium sensu intelligendam ait Barbof. *in cit. c. n. 5*.) sub interminatione excommunicationis ipso facto incurrendæ, si intra duos menses non revertantur ad clausuram, & reversi illis elapsis ab omnibus vitentur, in choro, capitulo mensa & cæteris omnibus ultimam locum habeant, & spem omnis promotionis amittant, nisi misericordiam sedis Apostolicæ consecuti, seu cum illis fuerit dispensatum. ita statuitur *cit. c. non magnopere*, ubi etiam adjungitur ratio sic statuendi, nimirum ne occasione studiorum & scientiæ viri spirituales in mundanis rursus actionibus involvantur, & in interioribus eo ipso deficient. cui altera ratio subjungitur *inc. ult. h. t.* nimirum ut studium Theologicum adeo Ecclesiæ necessarium, quod vilescere & negligi cæperat, jure civili è contra ad summam æstimationem adducto, postquam Longobardorum jure abrogato, Lotharius II. eumque secuti Imperatores statuerunt leges Romanas, seu jus civile servari in tribunalibus, & in Academiis publicè prælegi, ac ita omnes ad illud convolarent spe honorum.

2. Circa quæ notanda sequentia: primò ad hanc excommunicationem, cæterasque pœnas incurrendas, ut non revertantur intra duos menses. si enim ante illos elapsos revertantur, excommunicationem & dictas pœnas non incurrit, pro ut constat ex citatis LL. Requiritur secundo, ut exeant è clau-

stris; ita ut, si intra claustra audiant medicinam vel Jus civile, aut eis studeant, etsi peccent, non tamen incurrant dictam censuram, aliasque illas pœnas; cum pœnæ non debeant extendi ultra proprietatem verborum. non obstante, quòd eadem videatur ratio de non exeuntibus; cum religiosus exiens è claustro ex causa illicita & lege prohibita magis peccet, quàm si rem eandem patret intra clausuram, quia peccet dupliciter, ita Pirh. *h. t. n. 31*. Requiritur tertio, ut exeat dicto animo audiendi Jus civile vel medicinam, ita ut si religiosus exeat illicite ob alios fines, vel etiam fiat apostata, peccet quidem graviter, pœnas tamen hic statutas non incurrat. uti & eas juxta probabiliorem, non incurrit, si exeat monasterio ad audiendas has scientias in loco aliquo publico alicujus Academiæ, sed extra non habet, verùm redeat quotidie ad clausuram. Pirh. *l. c.* cum Suar. *l. c. à n. 11*. Arg. *cit. c. non magnopere*, dum ibi dicitur incurri illas, si intra duos menses non redeat.

3. Notandum secundo: incurri tamen eas adhuc juxta probabilem, quam tenent Abb. *in c. non magnopere n. 8*. Suar. *l. c. n. 14*, Pirh. *l. c.* si animo eas audiendi scientias, eas tamen non audiens, moratur extra clausuram ultra duos menses; è quòd *cit. c.* non excommunicantur religiosi audientes, sed exeuntes animo audiendi illas, si emanent ultra duos menses. uti & illas pœnas incurrit illud astruit tum Suar. *n. 15*, Pirh. *l. c. si* egressus monasterio ob alium finem, five bonum, five malum, mutato dein consilio, extra claustrum maneat ultra illos duos menses, principaliter, ut audiat medicinam vel jus civile; è quòd primus egressus licet non fuerit destinatus ad illum finem, permanentia tamen illa destinata fuit ad illum finem. Secus tamen est, seu non incurrit illas pœnas, si exiens monasterio animo studendi illis scientiis, postea, mutato illo animo, audit Theologiam vel Jus Canonicum, etsi emanet ultra duos menses; cum verba legis, præsertim pœnalis, sint accipienda cum effectu juxta *L. 1. §. hæc autem ff. quod quisque juris*, ita Abb. *in c. ult. h. t. n. 9*. Suar. *Pirh. LL. cit.*

4. Notandum tertio: quòd tempus illud duorum mensium incipiat currere à die egressus è claustro, & non à die, quo cepit audire illas scientias; ipsam verò excommunicationem non incurri ipso facto à die egressus, sed non nisi elapso illo bimestri. Abb. *l. c. n. 8*. Suar. *n. 16*. Pirh. *n. 33*.

5. Notandum denique, religiosos nequidem cum licentia sui Prælati posse egredi ad audiendas illas scientias; tum quia dicta constitutio *c. non magnopere* dicendo; nulli omnino permittatur exire; videatur à demissa potestate dispensandi in hoc; tum vel maxime, quia inferiores Papæ non possunt dispensare in legibus Canonicis, præsertim desumptis ex decretis concilii generalis (qualis est constitutio illa *c. non magnopere*, delumpta ex Concilio Turonensi sub Papa Alexand. III.) nisi illis specialiter concessum. Abb. *l. c. n. 5*. Suar. *n. 13*. Pirh. *l. c.* de cætero nullo jure communi prohibentur studere juri, ut cum communiore Fagn. *in c. fin. h. t. n. 42*. Barbof. *ibid. n. 3*. præsertim si id faciant pro pleniore intellectu Juris Canonici ac Theologici.

6. Resp. Ad secundam: prohibetur quoque sub excommunicatione, cæterisque pœnis Clericis sæcularibus audire publicè medicinam & Jus civile per *c. ult. §. quia verò. h. t.* ubi Honorius III. statutum Concilii Tunonensis extendit ad Archidiaconos, plebanos, (id est, qui sub se Capellas seu Ecclesias minores habent) Præpositos, Cantores & alios Clericos personatus vel dignitates ecclesiasticas habent-